

BINNENSTEBUITEN

NEDERLANDS

De *himmen* van *Menker*.

Dialect: *Gent* Provincie: *C. V.*

Onderwijzer, *Gent* Oktober 1929

1. In de winter vliegen de druuge blaoren rond in de lucht.
2. 't ewt) sbiet oop mee smieuwen, tonsten woordt 't weere weeroom betere.
3. Doe (schiet) wat kollen oop de stouwe, dat de melk gēwe begint te koken.
4. De goejen, ewen (mēns) man ē mee 't pīrd deur 't ais (ongeveer als 't engelike voornaamw J.) geschotten en in 't kēn wātere gevallen.
5. Ai ēs over 'n week of vier of rēse gestoorre.
6. 't vier brandt te gewelotteg, de kochten zijn vanonkere tooch gīl (verbran) zwart
7. Ai eet d eijers altheidt zonder peper of sait.
8. Main voete oloe mai rēre; 'z geluure da'z se skurbumpen ē.
9. 'z bēh bai de vīene geweest en 'z ē heur gercoid da se 't uuk aan heur dochter zoe rēgge
10. 'n ral 't uuk nie mīr doen.

NEDERLANDS BOUWT BRUGGEN

In september start aan onze faculteit een nieuwe docent Nederlands als tweede taal (NT2). Niemand kan het maatschappelijke 'nut' van dit ambt in vraag stellen. Aan kinderen en jongeren die als thuistaal niet het Nederlands hebben – ondertussen een op de vier – worden steeds hogere taaleisen gesteld. De opleiding van goede leerkrachten is dus een maatschappelijke opdracht van formaat. Want taal is macht. Talenkennis opent deuren en bouwt bruggen.

Toch staat het talenonderwijs onder druk, zowel in het secundair als in het hoger onderwijs. Ook aan onze eigen faculteit kampen de talenopleidingen het laatste decennium met dalende studentenaantallen. Hoe het tij te keren met een positief verhaal, is de missie van het Vlaams Talenplatform, dat ijvert voor het belang van het Nederlands, de moderne vreemde talen en de klassieke talen. We zetten er als letterenfaculteit mee onze schouders onder. Collega Lars Bernaerts is lid van de kerngroep en een van de belangrijkste trekkers.

Het belang, de waarde en het nut van het Nederlands, aan de universiteit en in de maatschappij, staan centraal in dit vierde nummer van *Binnenstebuiten*. Sinds de Gentse universiteit in 1930 na een heftige taalstrijd vernederlandste, is de maatschappij grondig veranderd. De internationalisering van het hoger onderwijs zorgt in die context voor nieuwe uitdagingen wat betreft het Nederlands als instructietaal en als bestuurstaal van onze instelling, twee functies die decretaal verankerd zijn.

Maar taal is ook zoveel meer dan macht, politiek en wetgeving. Waar anders kunnen de schoonheid en de rijkdom van een kleine taal als het Nederlands in al zijn variaties gecultiveerd worden dan in de vele kamers en laboratoria van een letterenfaculteit.

Gita Deneckere,
decaan Letteren en Wijsbegeerte, UGent

NIET TE MISSEN

6 JUL '22

KANTeLing zomerfestival 'Feit en fictie – Hoe gaan schrijvers om met de geschiedenis?' – kantl.be/agenda/kanteling-2022-geschiedenis-in-de-letteren

31 JUL - 12 AUG '22

Taalunie Zomercursus Nederlands. Focus op communicatieve taalvaardigheid en kennismaking met de Nederlandse en Vlaamse samenleving. Georganiseerd door de Taalunie en het Universitair Talencentrum (UCT) – taalunie.zomercursusnederlands.wordpress.com

22 – 26 AUG '22

Colloquium Neerlandicum 'Voortvarend Nederlands', georganiseerd door de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek (IVN) i.s.m. Radboud Universiteit Nijmegen – colloquium.ivn.nu

30 SEP '22

Nacht van de canon. Literair-muzikaal feest van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren – kantl.be/agenda/nacht-van-de-canon-2

19 OKT '22

Theatervoorstelling 'De klucht van de moleenaar' in Minardschouwburg. Theatergroep De Kale i.s.m. afdeling Nederlandse Letterkunde – minard.be/programma

VERWACHT IN AJ 2022-23

'Rebellie in de Gentse letteren'. Boek en podcast gebaseerd op de lezingenreeks i.s.m. STAM

2DE SEMESTER AJ 2022-23

Permanente vorming voor leerkrachten NT2 – nt2.ugent.be/activiteiten

HEEFT HET NEDERLANDS NOG EEN TOEKOMST IN VLAANDEREN?

TEKST JOHAN DE CALUWE EN ANNE-SOPHIE GHYSELEN

Ja, het Nederlands heeft nog een toekomst in Vlaanderen. Vrijwel alle kinderen die vandaag in Vlaanderen geboren worden, leren Nederlands als moedertaal of als tweede taal, thuis of op school. En de levensverwachting van die kinderen zal – laten we het hopen! – minimaal gelijk zijn aan die van vandaag, dat wil zeggen: meer dan tachtig jaar. We mogen er dus van uitgaan dat het Nederlands probleemloos de 22^e eeuw haalt, of tenminste toch dat honderdduizenden mensen die Nederlands kennen, de 22^e eeuw zullen halen. Dat neemt niet weg dat er nogal wat vragen kunnen rijzen over die toekomst van het Nederlands. Welke plaats zal het Nederlands nog hebben naast en tussen de vele andere talen die in opmars zijn in Vlaanderen? En hoe zal dat Nederlands er over pakweg dertig of zestig jaar uitzien?

DE CONCULEGA'S VAN HET NEDERLANDS

Het Nederlands is in Vlaanderen decretaal beschermd, dat wil zeggen: het gebruik van het Nederlands is verplicht in onder andere het onderwijs, de rechtspraak of de administratie. Maar in het vrije taalverkeer hoor je steeds meer andere talen. In Vlaanderen is bijna één op de vier inwoners 'van buitenlandse herkomst'; in Gent is dat al één op de drie. Het gaat dan om mensen van alle leeftijden die ofwel zelf uit het buitenland komen of één of twee ouders hebben die uit het buitenland komen. De meeste van die mensen – zeker de kinderen die hier school liepen – kennen

Nederlands, maar gebruiken daarnaast als thuistaal hun taal van herkomst. Naarmate het aandeel van die mensen – denk aan de recente instroom van mensen uit Oekraïne – in de Vlaamse bevolking groter wordt, groeit de groep van Vlaamse inwoners voor wie het Nederlands gewoon 'een' taal is naast de andere.

En dan is er nog de opmars van het Engels natuurlijk. In het hoger onderwijs heeft de Vlaamse overheid zelf de voorbije jaren steeds meer ruimte gecreëerd voor het gebruik van het Engels. Maar daarnaast is het Engels aan een spectaculaire opmars bezig in zowat alle domeinen van het maatschappelijke leven. Commerciële websites zijn steeds vaker tweetalig Nederlands-Engels of gewoon ééntalig Engels. Wie in de supermarkt kokosmelk wil kopen, ziet op de verpakking alleen nog in grote letters 'Plant-based cooking coconut' staan; de ingrediënten staan er wel nog in het Nederlands op – omdat het wettelijk verplicht is – maar wel in héél kleine lettertjes. Vlaanderen wordt in sneltempo – net als Nederland trouwens – een regio met twee dominante talen: Nederlands en

**“Wie een ticket voor een
toekomst in Vlaanderen
wil, zal én Nederlands én
Engels moeten leren.”**

Engels. Noch voor mensen van buitenlandse herkomst noch voor endogene Vlamingen zal gebruik van het Nederlands volstaan. Wie een ticket voor een toekomst in Vlaanderen wil, zal én Nederlands én Engels moeten leren.

ER IS PLAATS VOOR VEEL NEDERLANDSEN

Welk Nederlands je dan het best leert? Moeilijke vraag. De tijd dat strikte aansluiting bij de noorderlijk-Nederlandse standaardtaal werd gepromoot, is alleszins voorbij. Binnen de Belgisch-Nederlandse standaardtaal accepteren we steeds meer Vlaamse inbreng, en daarnaast is ook vaker *tussentaal* – de informelere omgangstaal waarin Vlamingen dialectelementen combineren met standaardtalige kenmerken – te horen in domeinen die vroeger voor de standaardtaal gereserveerd waren. Het aantal leerkrachten dat de leerlingen met een *alléz mannekes* tot de orde roept, is al lang niet meer op één hand te tellen, net als het aantal presentatoren en politici dat op een informeel of verhit moment aan het *ge-en-gij*'en gaat. Het 'einde' van de Belgisch-Nederlandse standaardtaal

**“De toekomst is aan wie
het Nederlands in zijn
verschillende gedaantes
beheerst.”**

is echter nog niet aangebroken. Als schrijftaal blijft het Standaardnederlands immers de ultieme norm – behalve in informelere online communicatie – en ook wanneer je spreekt, raak je met (Belgisch) Standaardnederlands vaak nog een stap verder. Steeds weer blijkt uit onderzoek immers dat Vlamingen hun landgenoten intelligenter en voornamer inschatten als hun Nederlands weinig dialectische kleuring toont. Wil je echter sympathiek en betrouwbaar overkomen, spreek je maar beter tussentaal. De toekomst is dus aan wie het Nederlands in zijn verschillende gedaantes beheerst.

Fakka broer, danna lijpe
patta's, ik ga nie liegen!

Nice shoes, man!

Mo vint, wukke skooëne
schoen'n e-je gie an!

Allé, gij ebt echt wijze
schoenen aan!

Zeg, wat een mooie
schoenen heb jij aan!

WILLEKEURIGE TAALVARIATIE?!

Taalvariatie vind je overal. Een deel van die variatie is vrij voorspelbaar, bijvoorbeeld op basis van de situatie en de sociale achtergrond van een taalgebruiker, een ander deel niet. FWO-postdoc Anne-Sophie Ghyselen onderzoekt of de mate waarin taalvariatie voorspelbaar is, afhangt van culturele factoren. Ze vergelijkt daarom het Nederlands dat in Vlaanderen wordt gesproken met dat in het Zuid-Amerikaanse Suriname, waar het Nederlands al zo'n 150 jaar de officiële overheids- en onderwijstaal is. Op basis van opnames in heel vergelijkbare situaties in beide taalgebieden gaat ze na of het Nederlands in het meertalige en multi-etnische Suriname werkelijk zo variabel, onvoorspelbaar en 'anders' is als vaak wordt beweerd.

 annesophie.ghyselen@ugent.be

UITGELICHT

Sarah J. Adams bestudeert in haar FWO-project 'Blackface Burlesques' de representatie van 'zwartheid' in Nederlandstalige populaire vermaakcultuur van de vroegmoderne Lage Landen. Ze onderzoekt kermisvoorstellingen, harlekinades, variététheater, prenten en andere vormen van performancecultuur tussen 1770 en 1840, en dus vóór de komst van Anglo-Amerikaanse *minstrels* in Europa. Ze traceert de idiomen, stijffiguren en technieken die werden gebruikt om 'zwartheid' vorm te geven alsook de functies van deze voorstellingen in relatie tot de theorievorming rond raciale verschillen. 'Blackface Burlesques' poogt zo de geschiedenis van Zwarte Piet - die vandaag bijna louter vanuit een Anglo-Amerikaans perspectief wordt geanalyseerd - nauwkeuriger te historiseren en lokaliseren.

 sarah.adams@ugent.be

© Pierrot en Harlekijn, ca. 1700. Anonieme schets. Rijksmuseum.

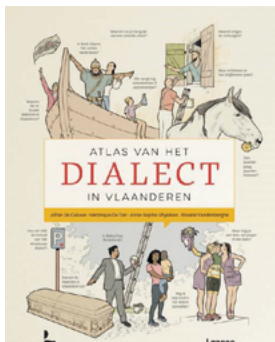

BLACKFACE BURLESQUES

MUTUALIST

Met MUTUALIST (Machine translation with User-specific Training and User-specific Adaptation for Literary texts: Impact on individual Style in Translation) onderzoekt Joke Daems of automatische vertaalsystemen nuttig kunnen zijn voor literaire vertalingen naar het Nederlands, maar vooral ook wat de impact is van het gebruik van dergelijke systemen op de vertaalstijl. De output van een generiek automatisch vertaalsysteem vertoont vaak typische kenmerken en gebruik ervan kan leiden tot taalverarming. Door een systeem bijkomend te trainen op eerder gemaakte vertalingen van gelijkaardige literaire teksten (bijvoorbeeld van dezelfde auteur) lijkt het beter in staat de stijl van een menselijke vertaling na te bootsen.

 joke.daems@ugent.be

Wie gefascineerd is door de Nederlandse taal of door dialect in Vlaanderen, kan zijn hart ophalen aan twee rijk geïllustreerde kijk- en leesboeken: de *Atlas van de Nederlandse taal* (2018) en de *Atlas van het dialect in Vlaanderen* (2021). De atlassen brengen alle wetenschappelijke kennis voor de taal- en dialectliefhebber samen, vertrekkende vanuit vragen die iedereen zich wel eens stelt, zoals: Wat betekent mijn familienaam? Waarom ergeren we ons aan dt-fouten? Waarom zijn er zoveel dialecten? Gaan de dialecten verloren?

Gucht, F. van der en J. De Caluwé. 2017. *Atlas van de Nederlandse taal*. Lannoo. 272 p.

De Caluwé, J., V. De Tier, A.S. Ghyselen en R. Vandenbergh. 2021. *Atlas van het dialect in Vlaanderen*. Lannoo. 289 p.

 roxane.vandenbergh@ugent.be

De taal vloeiend leren beheersen is cruciaal in het integratieproces van niet-Nederlandstalige nieuwkomers aan de faculteit. ZAP en onderzoekers hebben echter specifieke noden en taken. Met taalopleidingen op maat kan de faculteit op deze verschillende behoeften inspelen. Individuele integratie- en beroepsgerichte lesmomenten helpen ZAP-nieuwkomers ongetwijfeld om de taal vlotter onder de knie te krijgen en op alle vlakken op het vereiste niveau te kunnen presteren. Onderzoekers kunnen dan weer meer halen uit collectieve taal- en cultuurlessen die eveneens gelegenheid bieden om te netwerken.

 mara.santi@ugent.be

Genderneutrale pronomina zijn een hot topic in heel wat talen. Ook in het Nederlands duiken 'hen' en 'die' steeds vaker op als alternatieven voor 'hij' en 'zij', in de eerste plaats om te verwijzen naar non-binaire personen, maar steeds vaker ook als generische verwijfsstrategie (bv. 'Hier kan iedereen zijn wie die is'). Sofie Decock en Sarah Van Hoof (MULTIPLES) doen onderzoek naar de perceptie van genderneutrale pronomina door Nederlandstalige lezers. De resultaten van een eerste experimentele studie over de verwijzing naar non-binaire personen in krantenberichtgeving suggereren dat *hen*, de strategie die het sterkst afwijkt van het conventionele gebruik, minder kans heeft op acceptatie dan *die*.

 sarah.vanhoof@ugent.be en sofie.decock@ugent.be

#OVERVGTInVGT

De afgelopen twee decennia werd in Vlaanderen baanbrekend en hoogstaand onderzoek uitgevoerd naar de taalkundige structuur van de Vlaamse Gebarentaal (VGT), onder andere aan onze universiteit. De resultaten van dat onderzoek bereikten zelden het doelpubliek: de dove gebarentaligen in Vlaanderen. Het valorisatieproject #OverVGTInVGT wil hier een antwoord op bieden. Het doel is om alle onderzoeken samen te brengen en een adequaat en actueel beeld, in de Vlaamse Gebarentaal, te geven van de onderzoeksresultaten. De uitbouw van een duurzame website gericht op onderzoeksgedruisch zal een grote constructieve bijdrage leveren tot meer diepgaande educatie en grotere bewustwording over Vlaamse Gebarentaal.

 beatrijs.wille@ugent.be

Studenten vakdidactiek Nederlands van de universiteiten van Gent, Antwerpen en Leuven inspireren elkaar en wisselen ervaringen uit tijdens een jaarlijkse projectenmarkt. De studenten werken op voorhand in groepjes een project uit (lessenreeks, app ...) waarmee ze een antwoord trachten te bieden op vakdidactische uitdagingen zoals: Hoe breng je de "taalbeschouwing nieuwe stijl" op een verfrissende manier aan? Hoe werk je in de klas met *graphic novels*? Of hoe ontwikkel je een poëzieleerlijn in het middelbaar onderwijs? Tijdens de projectenmarkt stellen ze hun projecten aan elkaar voor. Op die manier maken onze leerkrachten Nederlands in spe én de vakdidactici kennis met hoe aan de andere universiteiten de vakdidactiek van onze moedertaal wordt aangepakt.

 youri.desplenter@ugent.be

UITWISSELING VAKDIDACTIEK NEDERLANDS

In de afdelingen Nederlands van de vakgroepen Taalkunde en Vertalen, Tolken & Communicatie gebeurt heel wat grammaticaal onderzoek, vaak met bijzondere aandacht voor variatie in de grammatica. Aan bod komen vragen zoals: Hoe verschillend is de grammatica van het Belgische en het Nederlandse Standaardnederlands? Hoe hangt individuele variatie in de grammatica samen met verschillen in persoonlijkheid? Welke verbanden leggen sprekers tussen verschillende grammaticale constructies en welke effecten hebben die op het taalgebruik? Hoe maken professionele vertalers gebruik van de grammaticale mogelijkheden van het Nederlands en in welke mate verschilt hun keuze van die van andere professionele schrijvers? Welke sociale normen en cognitieve reflexen sturen die keuze? Hoe beïnvloedt de grammaticale context de keuze tussen lexicaal synoniemen?

 timothy.colleman@ugent.be en gert.desutter@ugent.be

EEN TAALTEST VOOR INBURGERING IS VOORAL EEN SYMBOOLMAATREGEL

Nieuwkomers in Vlaanderen krijgen binnenkort te maken met een verscherpt inburgeringsbeleid. Verplichte inburgeraars zullen moeten betalen voor de lessen die hen wegwijs maken in onze samenleving. En het Nederlands dat ze leren spreken tijdens hun inburgeringsperiode, wordt binnenkort nauwlettender getest. Wat denken prof. dr. Bart Deygers en Laura Schildt, beiden van de vakgroep Vertalen, Tolken en Communicatie en onderzoeksgroep MULTIPLES, van die strengere inburgeringseisen?

INTERVIEW

TEKST KAAT OPDENACKER EN ROXANE
VANDENBERGHE

Bart Deygers verdiept zich al jaren in de rol van taal in de integratie van nieuwkomers. Laura Schildt is zelf nieuwkomer in Vlaanderen. Terwijl ze op de wachtlijst staat voor een cursus Nederlands, schrijft Laura onder toezicht van Bart een doctoraat over de ethiek en het politieke beleid achter het

“Een taxichauffeur hoeft niet hetzelfde taalniveau te halen als een bedienende om professioneel goed te functioneren.”

gebruik van taaltesten als inburgeringsvoorwaarde. Geen geschiktere gesprekskandidaten dan Bart en Laura om de strengere taaleisen van het nieuwe inburgeringsbeleid onder de loep te nemen dus.

Een van de speerpunten van het Vlaamse inburgeringsbeleid is en blijft kennis van het Nederlands. Vlaams minister van Samenleven Bart Somers vindt er geen doekjes om: “Zonder kennis van de Nederlandse taal van onze samenleving ben je kansloos.” Heeft hij een punt?

Laura: “Dat is een complexe kwestie. Aan de ene kant zal niemand ontkennen dat je taal nodig hebt als je in een land wil integreren. Het is dan ook belangrijk dat nieuwkomers gemotiveerd worden om Nederlands te leren. Maar aan de andere kant zijn er ook veel voorbeelden van mensen die in een land succesvol zijn en een bijdrage leveren aan de samenleving zonder dat ze de taal goed beheersen.”

Bart: “Klopt. Een zekere kennis van het Nederlands is natuurlijk wel wenselijk. Dat blijkt ook uit focusgroepen die we georganiseerd hebben met inburgeraars, zowel laag- als hoogopgeleiden, en niemand had er problemen mee om Nederlands te (moeten) leren. Maar tegelijkertijd gaven ze aan dat ze ook zonder kennis van het Nederlands goed konden functioneren in een maatschappij, vooral op sociaal en professioneel vlak. Het wordt wel moeilijker als je kinderen hebt, want goed kunnen communiceren met de school is essentieel.”

De taaleisen worden strenger: inburgeraars moeten minstens A2 Nederlands halen in de vier vaardigheden, en in sommige gevallen zelfs B1. Een realistische en terechte eis?

Laura: “Dat is natuurlijk een fundamentele vraag: welk taalvaardigheidsniveau moet iemand halen om te kunnen functioneren in een samenleving? Het probleem is dat dat niet voor iedereen gelijk is. Inburgeraars vormen een bijzonder diverse groep, met een verschillend opleidingsniveau en vaak andere behoeftes. Een taxichauffeur hoeft niet hetzelfde taalniveau te halen als een bediende om professioneel goed te functioneren. Maar overheden kunnen moeilijk rekening houden met elk individueel geval en moeten dus een regelgeving opstellen die voor iedereen geldt.”

Bart: “De taaleisen zijn het voorbije decennium overal in Europa strenger geworden, maar zo goed als altijd zonder empirische basis. Het is meestal een politiek compromis. Ook in Vlaanderen is het een politiek geladen keuze. We gingen in 2015 van een inspanningsverbintenis om Nederlands te leren naar een resultaatsverbintenis en nu sinds 2017 richting een gestandaardiseerde test. Toch zit Vlaanderen niet bij de strengste van Europa met het gevraagde A2-niveau. Ik kan mij vinden in een A2-eis als er enkel een inspanningsverbintenis aan gekoppeld zou zijn. Het is mooi dat je als samenleving aan mensen de kans biedt om de taal te leren en aan laaggeletterde migranten om te leren lezen en schrijven. Het is alleen jammer dat dat niveau afgedwongen wordt met een test, want taaltoetsen bevorderen de integratie niet. En als je niet slaagt,

moet je opnieuw betalen om de test af te leggen. Mensen die het financieel lastig hebben, zullen met die bindende taaleis in de problemen komen. Dat is echt nefast.”

Laten we het eens hebben over die testen want dat is helemaal jullie domein: inburgeraars zullen binnenkort dus een gestandaardiseerde test moeten afleggen om na te gaan of ze voldoen aan de A2-taaleis. Hoe staan jullie tegenover zulke testen?

Laura: “Gestandaardiseerde testen kennen een lange voorgeschiedenis: ze zijn goedkoop, relatief makkelijk op te stellen en politici houden ervan. Daarom voeren overheden ze ook in en worden ze onderdeel van het taalbeleid. Geïndividualiseerde of gespecialiseerde testen daarentegen zijn duurder en arbeidsintensiever, maar ze bieden wel een genuanceerder beeld van de taalvaardigheid. Wat we nodig hebben, is meer kwaliteitscontrole rond taaltesten, want nu zijn ze vaak niet gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek.”

Bart: “Inderdaad. Migratiepolitiek is het enige beleidsdomein waar de mensen die werkelijk getroffen worden door het beleid, de inburgeraars dus, de beleidsmakers niet aansprakelijk kunnen stellen voor dat beleid, want ze mogen niet stemmen. De meeste Europese overheden trekken zich dus weinig aan van de psychometrische kwaliteit van zo’n taaltest. Kwaliteitscontrole is bijna onbestaande, en dat voor zo’n belangrijke beslissing: staatsburgerschap.”

Heeft zo’n gestandaardiseerde test dan geen enkel voordeel?

“Wat we nodig hebben, is meer kwaliteitscontrole rond taaltesten.”

“Dat idee van ‘we laten ze betalen voor inburgering’ kadert in de trend van criminalisering van migratie.”

Bart: “Ik ben niet tegen gestandaardiseerde of gecentraliseerde toetsen, maar dan als instrument dat ten dienste staat van onderwijskwaliteit. We mogen taaltesten niet koppelen aan inburgering. Tot nu toe is er nergens wetenschappelijk aangetoond dat de invoering ervan een gunstig effect heeft op de integratie van nieuwkomers. Geef mensen gewoon de kans om de taal te leren en om te werken: ze zullen sneller deel uitmaken van de samenleving en vlotter inburgeren. Zo’n taaltest is vooral een symboolmaatregel.”

Laura: “Bovendien zijn taaltesten discriminerend voor mensen met een lager opleidingsniveau. Onderzoek heeft aangetoond dat sommige landen ze gebruiken om *the best and the brightest* eruit te selecteren en de zogezegd minder aantrekkelijke of bekwame migranten eruit te filteren.”

Tot slot: er komen ook financiële verplichtingen en sancties. Cursussen Nederlands waren voorheen gratis voor inburgeraars, maar zullen vanaf nu 90 euro kosten per cursus. Is het een goed principe om inburgeraars te laten betalen om de taal van hun nieuwe land te leren?

Laura: “Ik vind het oneerlijk dat er financiële voorwaarden worden opgelegd. Vooral voor de vele inburgeraars die het al niet breed hebben, zal dat een extra last betekenen, terwijl ze eigenlijk gewoon hun plicht tegenover de overheid moeten vervullen.”

Bart: “Dat idee van ‘we laten ze betalen voor inburgering’ kadert in de trend van criminalisering van migratie, die vooral sinds 9/11 populair is. Zo’n tien jaar geleden verklaarden Angela Merkel en David Cameron het multiculturalisme als mislukt. Die visie op migratie als last blijft tot op vandaag zeer sterk aanwezig in het politieke discours: inburgeraars profiteren van het systeem en migratie kost ons enkel geld. We weten echter uit recente studies – die zeker niet alleen vanuit linkse hoek komen – dat migratie op behoorlijk korte

termijn winst opbrengt voor de maatschappij en dat de financiële balans positief is, zowel nationaal als internationaal. Nieuwkomers maken vaak veel geld over aan familie in hun thuisland; dat is ook een niet te onderschatten financiële impuls voor die landen. Bovendien: 90 euro is veel voor de betaler, maar een kleine som voor de overheid. Een groot deel van dat bedrag gaat al op aan de extra administratieve kosten van het verwerken van de betaling zelf. Je kan je dan afvragen of dit geen symboolpolitiek is.”

We vroegen aan Yves T’Sjoen, hoogleraar moderne Nederlandse literatuur van de vakgroep Letterkunde, welke rol literatuur kan spelen in de integratie van nieuwkomers en welke boeken hij zou aanbevelen aan inburgeraars.

Literatuur biedt lezers de mogelijkheid zich in andere wereld- en mensbeelden te verplaatsen. Die kunnen een licht werpen op wat cultuur in een regio of een taalgebied zo bijzonder maakt. Literatuur kan ook fungeren als uitnodigende ontmoetingsplek, als aanleiding voor aanspraak en samenspraak, voor uitwisseling van ideeën en zienswijzen. Kennismaking met literaire cultuur in al haar diversiteit is bovendien een verrijking van het persoonlijke leven. Voor de inburgering van nieuwkomers die de Nederlandse taal leren, is literatuur het meest geschikte medium om deel te nemen aan het interpersoonlijke gesprek.

De Nederlandstalige literatuur is gekleurd en cultureel divers. Veel schrijvers hebben culturele achtergronden die de productie van literatuur rijker maken dan wat een klassieke canonlijst laat zien. Ze zijn elders geboren, maar groeiden op in het Nederlandse taalgebied en doorspekken hun Nederlands met woorden en uitdrukkingen die cultureel diverse sferen oproepen. Kader Abdolah leerde de Nederlandse taal bijvoorbeeld door gedichten van Annie M.G. Schmidt te lezen.

Ik beveel aan, naast Hugo Claus’ *Het verdriet van België* – de collaboratie- en repressieroman over de Tweede Wereldoorlog (maar natuurlijk veel méér dan dat) – Maria Dermoûts’ *De tienduizend dingen* (over kolonialisme) en recenter onder meer Raoul de Jongs’ *Jaguarman* (met verwijzingen naar de Surinaamse geschiedenis).

IN BEELD

Op 21 mei begeleidden studenten Nederlands een stadswandeling voor alumni van de faculteit. Op tien plekken in de binnenstad gaven de studenten uitleg over het belang van die plek voor de geschiedenis van de Nederlandse taal en literatuur. De gidsbeurt was een opdracht binnen het vak 'Professionele Nederlandse taalvaardigheid'.

DRONGENHOF 24-26

In *De Opgang* (2020) beschreef Stefan Hertmans de geschiedenis van dit herenhuis in het Patershol. Hij woonde er zelf in de jaren tachtig. Pas later ontdekte hij het verhaal van Willem Verhulst (vader van Adriaan Verhulst, gewezen professor geschiedenis aan de UGent) en zijn verregerende collaboratie met het naziregime.

BISSCHOPPELIJK PALEIS

Op de zolder van het Bisschoppelijk Paleis op de Reep vond de Gentse taalkundige Maurits Gysseling in 1949 de tot nu toe oudst bekende ambtelijke tekst in het Nederlands, namelijk de Statuten van de Gentse Leprozerie (1236).

STANDBEELD WILLEM I

Koning Willem I (1815-30, Verenigd Koninkrijk der Nederlanden) stichtte in 1817 de Universiteit Gent.

HOTSY TOTSY

Aan de zijkant van de kroeg Hotsy Totsy hangt een titelloos gedicht van Hugo Claus. Het is een lofdicht aan zijn broer Guido, die met dit café begon in 1973. In 1983 werd *Het verdriet van België* hier voorgesteld aan de pers.

Achsen, daar geest fier
beeste gisteren nog Heerde
de berouw van de Brer
was de kerkje dronken

By minne degenet
blijft de dag die tekenen
het leest van zijn vanden geleijde
by middel van het woord: Heerde
Dra kerkje: Heerde, kerkje
in de verandering op in de kerkje

Ma in de glas geleijde
Ma te de kerkje geleijde
Ma in de kerkje geleijde
Ma in de kerkje geleijde
Ma in de kerkje geleijde
Ma in de kerkje geleijde
Ma in de kerkje geleijde
Ma in de kerkje geleijde
Ma in de kerkje geleijde
Ma in de kerkje geleijde

HUGO Claus
VEN

STAD HOUTLEI
OUDE HOUTLEI

TAALONTHAAL

Taalonthaal ondersteunt studenten bij al hun academisch schriftwerk in het Nederlands. Het academisch schriftcentrum is er voor alle studenten van de Universiteit Gent, van eerstejaars tot laatstejaars. Zij kunnen een afspraak boeken, online of op locatie. In een half uurtje tijd krijgen ze taaladvies op maat bij hun tekst van maximaal vier pagina's. Van welke principes gaat Taalonthaal uit? En hoe verloopt zo'n individuele feedback-sessie? We vroegen het aan Pauline Van Daele en Fieke Van der Gucht.

Fieke: “De faculteit Letteren en Wijsbegeerte trok in 2014 aan de alarmbel. De schriftvaardigheid van haar studenten ging erop achteruit, vonden verschillende docenten. Prof. Johan De Caluwe schreef daarom een onderwijsinnovatieproject uit. Heleen Rijckaert, Chloé Lybaert en ikzelf werden aangeworven op dat project. We stampten het eerste academische schriftcentrum van België uit de grond, naar Angelsaksisch model. In het Verenigd Koninkrijk zijn de *writing centers* al lang een vaste waarde, net als in Nederland. Sinds 2004 zijn daar al vijftien schriftcentra opgericht. We moesten dus niet van nul vertrekken.

“Mensen komen en gaan. Heleen werkt nu bij de Nederlandse Taalunie, Chloé bij de vakgroep Vertalen, Tolken & Communicatie aan de faculteit. Ik bleef. Nu ik verlof zonder wedde heb genomen, neemt Pauline de honneurs waar. Handig, want zij draaide in het verleden ook al mee bij Taalonthaal.”

Pauline: “Wat startte als een onderwijsinnovatieproject aan ‘onze’ faculteit is ondertussen een universiteitsbrede, structureel verankerde dienst voor studenten geworden. Taalonthaal maakt nu deel uit van DOWA, de directie onderwijsaangelegenheden, maar houdt nog altijd kantoor aan de Blandijnberg.

En ook de principes zijn wel dezelfde gebleven. De unieke werking van een schriftcentrum bestaat uit een niet-directieve, coachinggerichte aanpak. Grondleggers daarvan zijn Stephen North en Jeff Brooks. Hun aanpak was een reactie op de toenmalige sterk sturende en tekstgerichte manier van schriftonderwijs waarin de vorm primeert.

“North en Brooks wilden de student in het centrum van hun schriftondersteuning plaatsen. De rol van de begeleider verschuift in hun visie daarom naar die van coach die het leren van studenten centraal stelt. Die werkwijze wordt ook wel eens de ‘minimalistische aanpak’ of de ‘socratische methode’ genoemd. De schriftcoach stuurt de student door vragen, maar gaat nooit zelf herschrijven voor de student.”

Fieke: “Precies. Studenten kloppen soms met foute verwachtingen aan bij Taalonthaal. Of we de tekst eens kunnen ‘nalezen’? Ik moet hen dan teleurstellen. We zijn geen correctoren, al kunnen we hen wel verwijzen naar taaltools als de digitale Schrift hulp waarmee ze zelf hun vaardigheden op gebied van taalvorm kunnen bijspijkeren – met ‘taalvorm’ bedoel ik spelling, grammatica en taatzorg.

“De schriftcoach stuurt de student door vragen, maar gaat nooit zelf herschrijven voor de student.”

“Wij treden wél op als eerste kritische lezer van de studentenpaper. We geven aan hoe wij de tekst interpreteren. Zo ervaren studenten aan den lijve hoe hun tekst bij potentiële lezers overkomt en kunnen ze een foute interpretatie eerst mondeling en later ook schriftelijk bijsturen. Het voordeel daarvan? De verantwoordelijkheid en het eigenaarschap van de tekst blijft steeds bij de student liggen. De student doet actiever aan kennisverwerking. En het een-op-eengesprek zorgt ook voor een veiliger educatieve context dan een formele lessituatie. Wij delen geen punten uit, en dus durft een student meer vragen te stellen.”

Pauline: “We geven er de voorkeur aan om tijdens zo’n schrijfcoachinggesprek de ‘hogereordevaardigheden’ aan te pakken: het structureren van een tekst en het opbouwen van een argumentatie. Ook de academische toon of stijl kunnen aan

bod komen. We willen hen vooral inzicht geven in hun schrijfproces zonder de correcte antwoorden te geven.”

Fieke: “Al maken we af en toe een uitzondering op dat principe. Die ene studente die het de hele tijd over Hitler en het agrarische ras had, heb ik toch maar even aangegeven dat er een paar letters te veel stonden.”

Meer weten? Surf naar ugent.be/taalonthaal. Voor academisch schrijfwerk in het Engels surf je naar ugent.be/center.

IN HET BUREAU VAN...

HET ANNEKESNEST VAN DE BLANDIJN

TEKST **ROXANE VANDENBERGHE**

Lokaal 100.023 in de Blandijn is al zestig jaar het kloppende hart van het wetenschappelijk onderzoek naar de dialecten in Vlaanderen, uitgevoerd door opeenvolgende generaties professoren, assistenten, studenten, vrijwilligers en stagiairs Nederlandse Taalkunde. Tussen 1972 en 2020 was de redactie van het *Woordenboek van de Vlaamse Dialecten* (WVD) er gevestigd, en sinds 2021 werken collega's er aan het *Gesproken Corpus van de zuidelijk Nederlandse Dialecten* (GCND).

Na meer dan een halve eeuw intensieve dialectarbeid is 'het WVD-lokaal' een beetje een *annekesnest** van dialectenquêtes, boeken, scripties, tijdschriften, knipsels, foto's, facturen, pc's, audiocassettes, opnamespoelen, posters en dialectkaarten.

Een van de pareltjes die je er vindt, is de 'Wenker enquête' (zie cover). Eind negentiende eeuw vatte de Duitse linguïst Georg Wenker het plan op om de Duitse talen en dialecten te inventariseren en in kaart te brengen in een *Deutsche Sprachatlas*. Hij stelde een enquête op met 40 zinnen waarin uiteenlopende klanken, woorden en grammaticale constructies opgevraagd werden. Herr Wenker

stuurde de enquête vervolgens aan alle dorpsonderwijzers van het Duitse Rijk, die op hun beurt hun leerlingen inschakelden om de zinnen bij een dorpsgenoot in de lokale tongval te vertalen. Meer dan 40.000 Duitse, Pommerse, Kaschubische, Jiddische en Noord-Friese gehuchten, dorpen en steden werden zo bevraagd. Van *gründlichkeit* gesproken. In 1923 werden de zogenaamde Wenker-zinnen – uiteraard naar het Nederlands vertaald – ook in Nederland en Vlaanderen in meer dan 2000 plaatsen verspreid, onder andere via een oproep in *De Standaard*. Zo'n 150 ingestuurde vragenlijsten worden momenteel nog bewaard in lokaal 100.023.

Hoewel vergeeld en broos geworden, zijn de bijna 100 jaar oude Wenker-papieren nog altijd goed leesbaar. De meeste zijn met de hand neergepend door (leerling-)onderwijzers, andere door douaniers, kosters, veesnijders of haarkappers, allen nog in de negentiende eeuw geboren. Niet alleen de dialectgegevens zelf zijn dus van onschatbare waarde, het zijn ook unieke historische documenten ... tenminste, als je ze weet te vinden tussen de andere schatten in het WVD-lokaal.

* Letterlijk 'eksternest'; figuurlijk 'warboel, rommeltje'.

BRAM LAMBRECHT

TEKST SARAH VAN HOOF

Sinds september 2021 is Bram Lambrecht aan de slag als docent Nederlands en Vertaalwetenschap aan de vakgroep Vertalen, Tolken en Communicatie. Na een doctoraat over publieksliteratuur in het interbellum en een postdocproject over poëzie en rouw aan de KULeuven maakte hij de overstap naar de UGent én de vertaalwetenschap. Een sprong in het ongewisse?

“De richting was niet nieuw voor mij, ik gaf aan de KULeuven al les aan studenten Toegepaste Taalkunde. De overstap van literatuur- naar vertaalwetenschap is ook klein en kwam gelegen. Ik wilde al langer mijn onderzoeksfocus openbreken door een comparatieve vraagstelling. Deze functie biedt

me de kans om dat te doen. Veel van mijn onderzoek focust op populaire literatuur en die bestaat in het Nederlands vooral uit vertaalde literatuur. Blij dat ik die nu ook in het vizier krijg.”

Wat wil je precies onderzoeken de komende jaren?

“Als het FWO mijn aanvraag goedkeurt, buig ik me binnenkort over de representatie van de mediterrane man in vertaalde boeketromans. Mijn startkrediet wijd ik dan weer aan misdaadverhalen. Populaire genres kunnen ons veel vertellen over de mentaliteit van een bepaalde periode of een bepaald gebied. Hun representatie van de ander, nationaliteit of gender geeft veel ideologie en normering prijs. Ik vind het interessant te bestuderen hoe die veranderen als verhalen vertaald worden.”

EVEN VOORSTELLEN

Je doceert *Maatschappij en cultuur van de Lage Landen* en *Intercultureel project* aan bachelorstudenten *Toegepaste Taalkunde* en *Communicatieve vaardigheden* in de master *Meertalige Communicatie*. Hoe bevalt dat?

“Heel goed! Alle dank aan mijn voorganger Stefaan Evenepoel, die me royaal heeft begeleid. Ik gaf eerder vooral les over literatuur. Nu is de insteek veel cultuurhistorischer. Omdat ik een breed interesseveld heb, ben ik blij dat ik nu ook rond thema’s als postkolonialisme, nationalisme en verzuiling kan werken. Ook het vak *Communicatieve vaardigheden* dwingt me buiten mijn comfortzone, maar dat maakt het boeiend.”

Verschillen studenten *Toegepaste Taalkunde* van studenten *Taal- en Letterkunde*?

“Ik merk geen verschil. Veeleer dan harde grenzen zie ik een continuüm tussen beide opleidingen. Aan de uitersten van dat continuüm zitten er ongetwijfeld studenten die uitsluitend willen leren tolken, literatuur willen analyseren of hun taalvaardigheid willen bijschaven. Maar ik geloof dat veel talenstudenten ergens in het midden van dat continuüm zitten. En al deze studenten delen in elk geval een interesse in taal en cultuur.”

Wat denk je over mogelijke synergieën tussen beide opleidingen?

“Samenwerking lijkt me de natuurlijke gang van zaken. Vanzelfsprekend zijn kruisbestuivingen mogelijk. Ik zou het bijvoorbeeld heel fijn vinden om ook aan Taal- en Letterkundestudenten te kunnen vertellen over literaire vertaling of meertaligheid in de Nederlandse literatuur, of om letterkundestudenten die literaire vertaling willen bestuderen, samen te zetten met onze studenten.”

Het talenonderwijs verkeert in een crisis. Hoe keren we het tij en lokken we jonge mensen opnieuw naar een universitaire talenstudie?

“Ik geloof wel sterk in een intense samenwerking met het middelbaar onderwijs. Door evenementen te organiseren voor leerkrachten en leerlingen kunnen we de voeling met de instroom bewaren.”

“Volgens mij gaat het over een wereldwijde conjunctuur waar we als individuen en als universiteit weinig vat op hebben. Ik geloof wel sterk in een intense samenwerking met het middelbaar onderwijs. Door evenementen te organiseren voor leerkrachten en leerlingen kunnen we de voeling met de instroom bewaren. En wegen op de politiek, zoals nu gebeurt met het Vlaams Talenplatform, is ook belangrijk.”

In *Knack* zei collega Yves T’Sjoen onlangs dat we onze universitaire talenopleidingen bijdetijdser moeten maken. De Nederlandse letterkundevakken focussen nu te eenzijdig op witte, mannelijke, dode schrijvers, vond hij. Moeten we onze lesinhouden herbekijken?

“Ik steun het pleidooi voor een diverse leeslijst om de interesse van tieners in de Nederlandse literatuur te stimuleren. Tegelijkertijd moeten we de vervreemding die bij literatuur hoort, durven te behouden. In middeleeuwse teksten ontwaar je opvattingen die vanuit hedendaags perspectief totaal fout zijn. Zulke teksten kritisch benaderen met oog voor de historische context kan even spannend en aantrekkelijk zijn als herkenning zoeken in literatuur.”

VEELZIJDIGHEID ALS CREDO

ALUMNA IN DE KIJKER

Annelies Verbeke studeerde Germaanse taal- en letterkunde (1994-1999) en schrijft romans, korte verhalen, novellen, theaterteksten, enz. Naast talrijke nominaties en prijzen ontving ze begin mei maar liefst twee oeverprijzen: de Jana Beranováprijs en de Ultima Letteren.

TEKST JAN LAMPAERT

DIVERSITEIT

“Het Nederlands en de Nederlandse literatuur staan onder druk van het Engels. Dat is voor mij heel dubbel uiteraard want ik heb Engels en Nederlands gestudeerd. Enerzijds hou ik van de verbindende kracht van het Engels als lingua franca, ook op literair gebied. Een gedeelde taal bevordert een ruimere blik en internationale contacten. Het maakt je vatbaarder voor meerdere verhalen, meerdere interpretaties en verschillende schrijfstijlen. Maar anderzijds is het ook een groot geweld dat de kleinere talen duidelijk verdringt. En ik vind wel dat wij als klein – en toch ook weer niet zo klein – en rijk Nederlands taalgebied mogen ijveren voor onze eigenheid en onze literatuur. Als *writer-in-residence* aan de VU in Amsterdam (2018-2019) schreef ik hierover het lange essay ‘De taal van de wereld’.”

“Het gaat natuurlijk ook over machtsverhoudingen. Wat je te lezen krijgt uit andere werelddelen wordt vaak gefilterd door de VS. Het is frappant dat men het vaak makkelijker wil maken en dat men denkt het recht te hebben om er iets ‘beters’ van te maken. Ik vind het op een manier een vorm van imperialisme die zeer zachtjes ons leven is binnengedrongen en waar we ons makkelijk aan overgeven, ikzelf ook.

Sinds 2005 hou ik nauwkeurig bij wat ik lees en bij een telling in 2015 bleek dat ik meer boeken uit de VS gelezen had dan uit andere landen, waaronder ook België of Nederland. Dat vond ik heel confronterend. Ik dacht zo mijn best te doen, maar je wordt blijkbaar ook heel erg gestuurd. Toch heb ik de indruk dat er tegenkanten komt. Meer en meer mensen lijken behoefte te hebben aan diversiteit en eigenheid, aan andere talen en andere invloeden. In Senegal bijvoorbeeld is men het Frans steeds meer van zich af aan het werpen.”

“Ook met het schrijverscollectief Fixdit (fixdit.nu) streven we naar meer diversiteit. We willen het bewustzijn over genderongelijkheid in de letteren vergroten en vrouwelijke auteurs een plaats geven in de literaire canon. Als het gaat om het gebrek aan vrouwelijke auteurs in onze literaire geschiedenis worden vaak twee argumenten aangehaald: ze waren er niet of ze waren niet goed genoeg. Op initiatief van Jannah Loontjens werken we samen aan de podcastreeks *Moderne klassiekers*. Daarin zetten we achttien boeken van Nederlandstalige vrouwelijke auteurs uit de 20ste eeuw in de kijker. Daarnaast heb ik hard gewerkt aan een nieuwe, geannoteerde uitgave van *Een revolverschot* van Virginie Loveling. Die is uitgebracht in de *Salamander*-reeks naast werk van Mary Dorna en Carry van Bruggen. Ik vind het heel fijn dat men die auteurs nu opnieuw kan ontdekken. Ik heb trouwens gemerkt dat meer en meer uitgevers onze vrouwelijke auteurs uit het verleden weer op de kaart willen zetten. Het is iets dat leeft en waarvan men tot het inzicht is gekomen: hier ontbreekt nog het een en ander. Vooral vanuit de academische wereld kregen we heel veel reacties. Er blijkt een enorme behoefte te zijn bij studenten om kennis te maken met literair werk van vrouwen uit het verleden. Ik vind het belangrijk om te laten zien dat vrouwelijke auteurs allerm minst een nieuw fenomeen zijn. Zo heb ik in mijn laatste verhalenbundel *Treinen en kamers* Enheduanna

een plaats gegeven. Ik vond het persoonlijk een ongelooflijke ontdekking dat de eerste ons bekende auteur een vrouw was die 4300 jaar geleden leefde in wat nu Irak is.”

EXPERIMENT

“Voor mij is de verhalenbundel het genre bij uitstek om in te experimenteren, zowel inhoudelijk als vormelijk. Inhoudelijk laat de verhalenbundel me toe om vanuit zeer veel verschillende hoeken te kijken naar eenzelfde thema. Ook kan ik personages laten terugkeren in verschillende verhalen waardoor men op die personages weer een heel andere kijk krijgt. Ik laat ook personages in dieren veranderen, zoals in het verhaal ‘Ezel’ uit *Treinen en kamers*. Apuleius van Madauros heeft in de 2de eeuw wellicht de eerste roman geschreven waarin iemand betoverd wordt en als ezel verder moet. Ik vind het steeds boeiend om te ontdekken dat dingen waar je zelf mee experimenteert toch ook in lange tradities staan.”

“We willen het bewustzijn over genderongelijkheid in de letteren vergroten en vrouwelijke auteurs een plaats geven in de literaire canon.”

“Ook vormelijk biedt de verhalenbundel veel vrijheid omdat er eigenlijk nooit vastgelegd is wat of hoe lang een verhaal precies is. Het is een genre waar je heel veel kanten mee op kunt. Wel heb ik bij elk van mijn bundels een duidelijk patroon voor ogen. Het is bijna een borduurwerk van vijftien verhalen, waarvan het achtste verhaal het hart vormt. Daar zit de thematiek in die alle verhalen bij elkaar houdt. En daarrond experimenteer ik vaak, bijvoorbeeld met metaforen, symbolen, overdrijving.”

“Ik denk dat de literatuur een beetje een bedreigde wereld aan het worden is.”

“In mijn verhalenbundels komt ‘de auteur’ als personage aan bod. Ik vond het heel bevrijdend om zo’n alter ego te creëren want wat zij meemaakt, is natuurlijk ook vaak metaforisch te interpreteren. In het verhaal ‘Deserteren’ uit *Treinen en kamers*, bijvoorbeeld, vermeng ik fictie en essay. Ik onderzoek mijn eigen positionering als auteur tegenover grote literaire namen en hun creaties. Als vrouwelijke auteur merk je vaak dat er in de letteren sprake is van twee maten en twee gewichten. Maar evengoed deelt de auteur zaken met Thomas

Mann en Goethe. Als ze hun frustraties met de literaire wereld beschrijven, zijn dat ook wel echt heerlijke bladzijden om te lezen en heel herkenbaar. Experimenten maken het voor mij allemaal veel boeiender. Zowel als schrijver en als lezer ga ik daar toch naar op zoek.”

MAATSCHAPPELIJK ENGAGEMENT

“Ik zou mezelf niet meteen een geëngageerd auteur noemen. Die beschrijving komt wel vaak terug in juryrapporten en dat is zeker goed bedoeld, maar ik ervaar het soms ook als vernauwend, alsof je mensen een geweten wilt schoppen. Dat is bij mij niet het geval. Ik toon eerder dan een of ander pamflet te willen schrijven. Ik schrijf over wat mij bezighoudt, wat mijn leven doorkruist en aanraakt. Tegelijk zet ik me wel in voor een meer diverse literaire wereld en probeer ik auteurs uit andere werelddelen onder de aandacht te brengen. Dit kan misschien gezien worden als engagement, terwijl ik het eerder gewoon vanzelfsprekend vind. Ik denk dat de literatuur een beetje een bedreigde wereld aan het worden is. We moeten solidair zijn zodat we niet mede ten onder gaan aan onderlinge verdeeldheid. Er mag zeker discussie zijn en men mag zijn voorkeuren hebben, maar ik denk dat we als schrijvers vooral voor elkaar moeten zorgen.”

EEN NIEUWE HORIZON VOOR HET TALENONDERWIJS

TEKST LARS BERNAERTS

Het talenonderwijs is de plek bij uitstek waar mensen kritisch leren nadenken, waar ze in contact komen met andere culturen en waar ze helder en vlot leren communiceren. Al die vaardigheden zijn essentieel in onze snel veranderende, multiculturele en meertalige samenleving. En dat zal in de toekomst niet anders zijn: taal blijft essentieel in alle denkbare sectoren.

Maar het talenonderwijs zit vandaag in een hoek waar klappen vallen. De motivatie van leerlingen laat wel eens te wensen over. Uit PISA- en PIRLS-studies* komen verontrustende signalen over de taalvaardigheid van leerlingen secundair onderwijs. Aan de universiteiten en hogescholen neemt het aantal studenten voor de talenopleidingen al jaren af en klinkt bezorgdheid over de talenkennis van instromende studenten.

Gelatenheid is absoluut geen optie. Vandaag is het immers al duidelijk dat het probleem acuut en breed maatschappelijk is. Het tekort aan taalleerkrachten, vooral voor Nederlands en Frans, laat zich bijvoorbeeld overal voelen.

Het talenonderwijs is een diamant met vele facetten: de opleidingen talen & culturen, taal- en letterkunde en toegepaste taalkunde, de talencentra, het lerarenberoep, de educatieve bachelors en masters, en ga zo maar door. En dus moeten we precies verschillende facetten bijslipen en polijsten om de diamant opnieuw te doen schitteren. Met die visie stelde het Vlaams Talenplatform een talenplan op en initieerde het platform overleg en acties met betrekking tot de talenrichtingen

in het secundair onderwijs, het maatschappelijke imago van de talen en de professionalisering van leerkrachten.

Door een aanvraag van het platform en in samenwerking met de onderwijsverstrekkers komt er bijvoorbeeld een ambitieuze talenrichting 'Moderne Talen' in de derde graad van het secundair onderwijs. En er zit ook een brede campagne in de pijplijn om het imago te corrigeren en het belang van talenonderwijs te belichten. Met de inzet van alle betrokken actoren creëren we zo een nieuwe horizon voor het talenonderwijs.

Lars Bernaerts is professor Nederlandse literatuur. Hij maakt deel uit van de interuniversitaire kerngroep van het Vlaams Talenplatform, samen met Inge Arteel (VUB), Lieven Buysse (KU Leuven) en Tanja Mortelmans (UAntwerpen).

* PISA = Programme for International Student Assessment,
PIRLS = Progress in International Reading Literacy Study

UITGETEKEND

NEDERLANDS

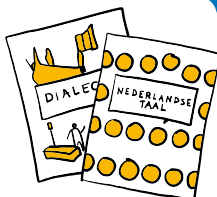
TAALTEST
VOOR INBURGERING

PLAATS VOOR VEEL
NEDERLANDSEN + ENGELS

STADSWANDELING
DOOR GENT

TWEE ATLASSEN

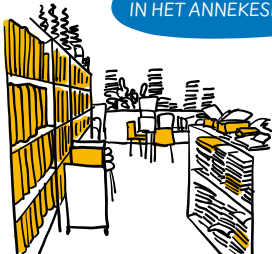

#OVERVGTINVT

EEN WARM
(TAAL)ONTHAAL

SCHATZOEKEN
IN HET ANNEKESNEST

DE VERHALEN VAN
ANNELIES VERBEKE

NIEUW BIJ VTC:
BRAM LAMBRECHT

EEN NIEUWE HORIZON
VOOR TALENONDERWIJS

BINNENSTEBUITEN tijdschrift faculteit Letteren en Wijsbegeerte · verschijnt twee keer per jaar · vierde editie JUNI 2022 · gedrukt op gerecycleerd papier · lees het magazine digitaal op ugent.be/lw/binnenstebuiten · V.U. Gita Deneckere, decaan

Kernredactie: Gita Deneckere, Koenraad Jonckheere, Fieke Van der Gucht, Marianne Van Remoortel, Sofie Verkest, Ann Vervaeke

Gastredactie en medewerkers: Lars Bernaerts, Chris Bulcaen, Johan De Caluwe, Filip Devos, Anne-Sophie Ghyselen, Jan Lampaert, Kaat Opendacker, Yves T'Sjoen, Roxane Vandenberghe, Sarah Van Hoof

Vormgeving en fotografie: Zidiris en Nic Vermeulen (In Beeld)

Druk en afwerking: University Press

Overname van artikels is mogelijk mits schriftelijke toelating van de redactie en bronvermelding.